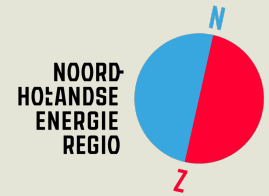


Toerisme, agrisector, bedrijfsleven



december 2019

Effecten op de agrarische sector

In Noord-Holland zijn ca. 5.000 agrarische bedrijven actief op 60% van het grondgebied.

De agrisector levert een toegevoegde waarde van ruim 7,0 miljard en biedt werk aan ruim 100.000 mensen.

Belangrijke knelpunten voor de sector zijn het gebrek aan ruimte (vooral in het zuidelijk deel van de provincie); problemen met de bereikbaarheid en gebrek aan duurzaamheid in de productie-methoden (wat tot een slecht imago van de landbouw leidt).

Landbouwperspectieven NH, Lei Wageningen UR 2014

Ruimte

Het totale areaal aan land- en tuinbouwgrond in Noord-Holland is in 2018 122.000 ha. Dit is de afgelopen jaren gedaald met 0,3 % per jaar door woningbouw, infrastructuur en natuur.

Het ruimtegebruik voor de energietransitie wordt de komende 10 jaar (tot 2030) wordt geschat op 1% van de landbouwgrond. Bijvoorbeeld: voor 1 TWh zijn 85-115 windmolens (van 3,6 MW) nodig.

Het (indirecte) ruimtegebruik hiervan is 1200 ha. Hierbij komt nog de ruimte voor het uitbreiden en verzwaren van het energienetwerk.

Bron: Universiteit Wageningen, Agrimatie juli 2019

Direct en indirect ruimtegebruik

Energieprojecten nemen ruimte in beslag. Daarbij maken we onderscheid tussen direct en indirect ruimtebeslag.

Bij direct ruimtebeslag is het *niet* mogelijk de opwekking van energie te combineren met andere functies.

Bij indirect ruimtebeslag is er naast energieopwekking wel ruimte voor andere functies. Zo kunnen we het land ook inzetten voor landbouw, de aanleg van een bos, park of een andere recreatieplek.

Kansen

Energietransitie biedt de agrarische sector kansen om verder te verduurzamen en te vernieuwen. Daarnaast kan hernieuwbare energieopwekking een bron van inkomsten zijn. Wanneer bijvoorbeeld een agrariër een deel van de grond verpacht aan een ontwikkelaar van zonneparken, levert dit tussen de €4.000 en €8.000 per hectare per jaar op.

Bij meervoudige ruimtegebruik, bijvoorbeeld windmolens en landbouw op hetzelfde stuk land, kan een resultaat worden geboekt dat hoger uitvalt.

Boeren en tuinders spelen nu al een cruciale rol bij de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Totaal produceerde de sector zo'n 7,4 TWh hernieuwbare energie in 2016.

De emissie van broeikasgassen uit de landbouw is tussen 1990 en 2016 met 19% gedaald.

RVO, december 2018.

Effecten op toerisme en recreatie

In de vrijetijdssector in Noord-Holland wordt jaarlijks in totaal ongeveer 8,4 miljard uitgegeven.

Noord-Holland (vooral door Amsterdam) staat van alle Nederlandse provincies op de eerste plek qua overnachtingen.

De vrijetijdssector is goed voor ca. 8% van alle banen in de provincie in 2018.

Uit onderzoek naar de impact van windmolens op het toerisme komt geen eenduidig beeld naar voren. Er kan gesteld worden dat potentiële effecten op toerisme en recreatie vooral afhangen van de omstandigheden.

- Wanneer energieprojecten op een goede wijze worden ingepast in het landschap, zal dit naar verwachting niet leiden tot negatieve effecten voor recreatie en toerisme.
- Wanneer energieprojecten expliciet worden gecombineerd met een recreatieve en/of toeristische functie, heeft dit mogelijk een beperkt positief effect op bezoekersaantallen.

ETFI, Windpark Fryslan potentiële toeristische impact, 2014 en Deciso & European Tourism Futures Institute (2016). Toeristisch-economische potentie windparken gemeente Emmen. Deciso (2016). Regionale effecten windparken op zee.

Kosten hernieuwbare energie

Energietransitie brengt nieuwe opbrengsten en vermeden kosten met zich mee. Het gaat hierbij o.a. om lagere energiekosten, nieuwe werkgelegenheid en innovatie.

TNO, Energie wordt goedkoper 2019

De kosten van het opwekken van zonne- en windstroom op land liggen momenteel ruwweg tussen 0,05 en 0,10 € per kilowattuur (kWh). Het is de verwachting dat die op middellange termijn zullen dalen tot 0,02 - 0,04 €/kWh en op lange termijn nog verder. De kosten van het opwekken van hernieuwbare energie zijn vergelijkbaar met of lager dan de kosten van de opwekking met fossiele brandstoffen.

ECN en WUR, Energietransitie nieuwe dimensie in ons landschap, 2018.

Energie als vestigingsfactor

Energie is in toenemende mate een vestigingsfactor voor bedrijven. Het gaat om een goed en betrouwbaar aanbod van hernieuwbare energie en een robuuste energie-infrastructuur. In Noord-Holland geldt dit o.a. voor datacentra, het voedingscluster in de Zaanstreek, industrie in het Noordzeekanaalgebied, tuinbouw en zaad-veredelingscluster in West-Friesland.

Startup's

In 2014 haalden energiestartups 10,8 miljoen aan venture capital op, in 2017 steeg dat bedrag naar 113 miljoen euro. Ook het aantal investeringsrondes is de afgelopen zes jaar sterk gestegen, van 2 in 2012 naar 39 in 2017 en naar verwachting 52 in 2018.

Bron: bidbook Startup Solutions for the Energy Transition van Startup-Delta, 2018.

Nieuwe samenwerkingsverbanden

Energietransitie vraagt om nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en ook tussen bedrijven, overheid en wetenschap. Veel initiatieven vanuit start-ups en universiteiten komen direct voort uit die manier van samenwerken.

Voorbeeld is de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. Dat laadpalen hier zo de grond in gaan, laat zien dat we innovatiever en creatiever zijn dan andere landen door die manier van samenwerken.

Ander voorbeeld. De havens van Amsterdam, Den Helder en Groningen gaan samenwerken onder de naam Hydroports om een waterstofcluster in Noordwest-Nederland te ontwikkelen. Bij alle drie de zeehavens lopen verschillende initiatieven en projecten op gebied van waterstof, zoals onderzoek- en pilotprojecten, het ontwikkelen van waterstof-vulstations en het aanleggen van waterstofleidingen.

Een ander voorbeeld van samenwerking in de provincie is Investa. Bedrijven, onderzoekers en overheden vormen samen een expertise centrum voor biomassa- en vergassingstechnologie.

PIM Innovatiefonds MKB

De Provincie heeft sinds de zomer van 2018 een innovatiefonds voor het simuleren en ondersteunen van innovatieve projecten in het MKB. Er is speciale aandacht voor de circulaire economie, duurzame mobiliteit, energietransitie en voor gezondheidszorg. In een jaar tijd heeft het fonds aan dertien projecten ruim € 3,5 miljoen uitgeleend.

Bron: PIM Noord-Holland